

Cata

Les Varietats Dialectals

Es un determinat registre d'acord amb una situació dialectal. Tipus:

-V.D.Historiques i generacionals: la gent gran tendeix a ser conservadora, mentre que el jovent se sent atret per la innovació. **Neologismes**->Neixen certs mots/**Arcaismes**às'arraconen altres mots.

-V.D.Socials: (o diastríques): usos que fan de la llengua determinats sectors socials, pretén diferenciar entre classes socials ex:(alta-baixa). **EXEMPLE**à**Argot**:designa la parla privada que un grup social o estament adopta com a senyal distintiu (personal sanitari,músics,estudiants,advocats...).

-V.D.Geogràfiques: El català és una llengua romànica, el seu **domini lingüístic**:Espanya (Catalunya menys la Val d'Aran), Andorra, França (en l'Alguer), País valencià, illes Balears i el Carxe de Ponent.

La diversitat del català es sovint el resultat de canvis relativament moderns, les causes d'aquesta diversitat son:la separació en estats, províncies o comunitats... La manca d'una unitat administrativa impossibilita la consolidació d'una llengua estàndard.

Varietats dialectals actuals:catala oriental i occidental.

La partició en dos es basa en els trets fonètics i gramaticals, com la neutralització de les a/e o/u atones, que son del oriental.

El **catala occidental** te dos dialectes:

-nord occidental,amb els subdialectes pallarès,ribagorçà i tortosí.

-valencia,amb els subdialectes septentrional,apixat i meridional.

El **catala oriental**:

-rosellones(catalunya nord)

-catala central,sub dialectes baceloní i tarragoní.

-balear,subdialectes menorquí,mallorquí i eivissenc.

-alguerès, de l'alguer.

Es distingeixen entre:

-dialectes constitutius del catala son el resultat de l'evolució del llatí vulgar, situat a la catalunya vella.

-dialectes consecutius(balear,valencia i alguerès), que provenen de la conquesta de valencia i les balears.

Varietat estàndard i dialectes

Una llengua es una unitat abstracta que es concreta forçosament a través de les varietats dialectals que la integren.

Podem considerar 3 models en la configuració de la llengua estàndard:

-Model Unitarista: es quan una varietat geogràfica s'imposa a les altres(el francès i el italià), basats en els dialectes francià i toscà, de manera que els altres dialectes passen a considerarse inferiors.

-Model Composicional: l'estàndard es la síntesi dels dialectes existents(en el cas del basc unificat).

-Model estàndards autònoms: conviuen diversos estàndards sense que això entrebanchi la consciència d'unitat de l'idioma(en el cas de l'anglès, britànic, americà, australià)

El català segueix un model composicional i en el cas del català central es el que te més representació en l'estàndard(el dialecte català que representa al català en general).

Diferències de mots dialectals.

-**Balear**: moix(gat), tassó(got), qualcú(algu), diners(doblers), es,sa,es,ses,per
ventura(potser),al.lot(noi).

-**Valencia**

:escurar(rentar), volta(vegada), calces(mitges), colp, calbot, creilla, eixir, llevar, llavar, banyar(mullar), atz
ucac, agranar.

-**Nord-Occidental**

:atansar, amollar, escatxigar(esquitxar), padri(avi) sangardilla(sargantana), silló(cantir), mixó(ocell).